

Brødremenigheden Christiansfeld

Nr. 2

April - Maj - Juni 2022

HÅB - FRED - FRIHED

Brødremenigheden
i Christiansfeld

Præstebolig:

Lindegade 26
6070 Christiansfeld
Præst:
Jørgen Bøytler
Tlf.: 40361420
boytler@ebu.de

Regnskabskontor:

Nørregade 14 A
6070 Christiansfeld
Tlf.: 74561214
Bank: Reg: 9743
NR: 039 5639714
bmbogholder
@christiansfeld.tv

Organist:

Juliane Ilgner
julianeilgner88
@gmail.com

Ældsteråd:

Formand:

Hans Schmidt
Tlf.: 74561214
info@ovnsaetterne.dk
Jørgen Bøytler
Hans Schmidt
Henning Jacobsen
Anna B. Svennesen
Lars Brock Andersen
Lone Madsen

Forstander

Käte Thomsen
Tlf.: 40562646
broedremenigheden
@christiansfeld.tv

Redaktør:

Käte Thomsen

Velsignet, mærket af Gud

Vi velsignes konstant af Gud, hver dag. Velsignelser er en virkelighed, som ikke bare lige holder op med at virke. Vi har eksempler på det, i det Gamle Testamente. I historien om Abrahams børnebørn Jakob og Esau, kunne den blinde far Isak ikke bare ophæve sin velsignelse af sin ældste søn, da det gik op for ham, at han var blevet narret til at velsigne den forkerte. Velsignelsen er ifølge Det gamle Testamente kraften, der bevirker, at menneskers liv lykkes, og så er det underordnet, om man som Jakob har snydt sig til sin velsignelse eller fået den på ærlig vis.

I det Nye Testamente læser vi, at Jesus prædiker, at der skal komme nye tider og at Gudsriget er nær. Så velsignelser i Det Nye Testamente kommer på den måde til at handle om den frelses-virkelighed, der er nært forestående, når Gudsriget kommer. Således bliver begreber som fred og frelse lige så vigtige som begrebet velsignelse i Det Nye Testamente, når det handler om at love fremgang, trivsel, lykke, og vel-færd. Når Jesus for eksempel velsigner de brød, som han mætter tusinder af mennesker med, eller han den sidste aften spiser med disciplene, kan det ses som en forudgribelse på den mæthed og fylde, som bliver en realitet i Gudsriget.

Velsignelser siges, Velsignelser træder i kraft. Velsignelser bliver virkelighed. Det gælder i høj grad også velsignelsen hver søndag til sidst i gudstjenesten. Kristus selv er Guds velsignelse, fordi Jesus med sin død og opstandelse har banet vejen for frelse ikke bare til Israels folk, men til alle folk, for dig og mig. *Jørgen Bøytler*

Besøg af den maronitiske ærkebiskop

For et par dage siden havde vi i Brødremenigheden besøg af den maronitiske ærkebiskop *Joseph Soueif* af Tripoli-Libanon. Den maronitiske kirke er øst katolsk, tæt knyttet til Libanon, hvor den er hovedkirken. Libanon var for få år siden et foregangsland i Mellemøsten med økonomisk liberalisering og høje vækstrater.

Men med de massive flygtningestrømme fra Syrien er hver fjerde indbygger i Libanon i dag sunnimuslimske flygtninge, og det udfordrer ikke blot landet økonomisk og politisk; det skubber også til landets fine balance mellem sunnimuslimer, shiamuslimer og kristne. Det var en glæde at fortælle ærkebiskoppen om Brødremenigheden og finde fællesskab mellem vore kirker.

Ærkebiskop Joseph Soueif og Jørgen Bøytler

Brødremenighedens arkiv

Corona pandemien har bevirket, at der for alvor kom gang i oprydning, registrering og digitalisering af de mange bøger, noder, levnedsløb og missions arkivalier m.m. I 2020 da alt var lukket ned, begyndte Jørgen Bøytler med utrættelig energi at tømme og sortere utallige kasser med arkivalier. Senere kom flere til. Nu er der et helt lille hold, som lægger fritid og kræfter i arkivet. Holdet består af Lise Brock Andersen, Steen Mølgaard Andersen, Hanne Kramer, Knud Elmo Knudsen, Inge Marie Børgesen, Iben Knudsen og Käte Thomsen.

Lise, Hanne og Steen mødes flere dage om ugen i arkivet, hvor de udfører et fantastisk arbejde med pakning, flytning og registrering.

Lise Brock Andersen og Steen Mølgaard Andersen

Klar til Hannes registrering

Helsingør Domkantori havde oprindeligt planlagt en deltagelse i Genforeningsfejringen i 2020. Men så kom *coronaen* på tværs, og de måtte i flere omgange udskyde deres turné til Sønderjylland. Men nu synes alt åbent igen, og Kantoret – bestående af Skt.Olai Vokalensemble og Kammerorkester – kommer på sin turné til Christiansfeld, hvor der bliver koncert i kirkesalen søndag d.22.5.22 kl.16.00. Billetter til 100 kr. kan købes ved indgangen eller på billetto.dk.

Ved koncerten opføres N.W.Gades Elverskud og korværker af F.Mendelssohn Bartholdy. Gades værk blev en international succes i samtiden og opført talrige gange i både Danmark og Tyskland. Men koncertens hovednummer bliver en nyskrevet genforeningskantate – ”En grænse har to sider” - med musik af Kantoriets dirigent, Roland Haraldson, og tekst af forfatteren Niels Brunse, kendt for sine Shakespeare-oversættelser. Solister ved koncerten bliver Cassandra Lemoine (sopran), Kristine Gether (alt) og Teit Kanstrup (bariton). Sammen med kor og orkester bliver der i alt 65 medvirkende.

De følte alle, at her måtte der handles hurtigt, så der kunne blive sendt et nyt udstyr op til Hansine. Medlidenheden var stor, og alle var tjenstvillige og opofrende. Missionsselskabet bevilligede for anden gang en sum penge, som med kærlighed og omtanke blev brugt til at købe nyt udstyr for. Familie og venner samlede ind, og der blev købt bord, spisestel, klokke, personligt tøj m.m. Selv de fattigste ønskede at give, og de, som ikke havde penge, ydede deres bidrag ved at hjælpe med syning af tøjet. En stor manufakturforretning sendte en hel rulle lærred. De mange, som i Brødre-menighedens Missionsblad læste om ulykken, bidrog med små eller store beløb.

De to søstre, som stod for ledelsen af Søstrehuset i Christiansfeld, påtog sig at pakke alle disse gaver og forsyne dem med navn og adresse.

I mellemtiden havde agenten i København, hr. Lund, med stor anstrengelse fået samlet et lager af proviant, som sammen med Hansines udstyr skulle sendes til de tre missionsstationer i Sydgrønland.

I august 1895 sejlede "Ceres" fra København, og omtrent 4 måneder efter "Hvidbjørnens" undergang kastede skibet anker i bugten ved Kagsimiut. Postsagerne blev sendt til Julianehåb (Qaqortoq) med den nyhed, at "Ceres" ville ankomme om nogle få dage. Med tårer i øjnene og glæde i hjertet læste Hansine og Johannes Hintz om de mange gaver, som var på vej.

Stor var derfor deres skuffelse, da de to dage senere hørte, at "Ceres" med hele den værdifulde ladning lå under vandet i havnen ved Julianehåb (Qaqortoq).

Skibet havde forladt Kagsimiut i godt vejr, og ved indsejlingen til Julianehåb var der blevet taget lods ombord. Lodsens var ny og uerfaren, og han lod ankeret falde på klippegrund, hvor det ikke kunne holde. "Ceres" blev klemmt inde mellem klipperne, hvor det hældede over til den ene side. Søfolkene tænkte dog ikke på nogen fare, for når flodtiden kom, ville skibet rejse sig igen, men desværre sank skibet længere og længere ned, så vandet til sidst strømmede ind ad de åbne porthuller og fyldte lasten.

*På kortet her kan man se bopladsen Lichtenau, hvor Hansine kom til.
Man forstår det var et meget farligt farvand skibene skulle sejle i.*

Mandskabet måtte forlade skibet og fik kun reddet en lille del af ladningen. Denne nye ulykke var et hårdt slag for Det danske handels- og assurancekompagni, men endnu værre var det for de europæiske kolonister i Sydgrønland. Sværest var det måske for det gamle missionærpar hr. og fru Køgel og for Hansine og Johannes Hintz. De to gamle måtte pakke alle deres sager ud igen og blive et år mere i Grønland, da der ikke afgik skib til Danmark foreløbig. Hansine og Johannes syntes pludselig, de fra glædens top var faldet i en mørk afgrund af skuffelse, sorg og tvivl, og det kostede Hansine mange indre kampe at overvinde denne skuffelse.

Ulykken var dog knap så stor, som det så ud fra først af. Kaptajnen fra "Ceres" og søfolkene sejlede umiddelbart efter tilbage til Danmark med et skib, der lå klar til afgang, men de danske forretningsmænd i Julianehåb forsøgte at redde ladningen, og ved fælles hjælp af alle i kolonien, både europæere og indfødte, lykkedes det at få skibet hævet og bragt i land.

Men naturligvis havde det meste af ladningen taget skade af at ligge tre uger i vandet. Kul, smør og kaffe havde ikke lidt noget, meltønden havde trukket vand, så det yderste af melet var blevet til klister, som beskyttede det inderste, så det var tørt og godt. Te og sukker var ødelagt, også papir og bøger, skønt noget blev tørret. En sending af Det nye Testamente på grønlandsk var så medtaget, at bøgerne var ulæselige.

Hansines udstyr var også i en sørgelig forfatning. Symaskinen var ødelagt, klokken og spejlet ligeledes. Tallerknerne var hele. Tøjet var så broget som et leopardskind, men den rulle linned, som var med, var næsten uskadt.

De to missionærhustruer havde i flere uger travlt med at vaske, blege og tørre. Mange klædningsstykker nåede dog aldrig at blive helt tørre og gode på grund af klimaet og det salte vand. Pletterne på undertøjet var det umuligt at få af, her hjalp hverken sæbe eller blegning, men i Grønland kan der anvendes mange ting, som det ville være utænkeligt at bruge andre steder.

Hansine glædede sig over det hele, og da hun vidste, forsikringen ville erstatte det, som var blevet helt ødelagt, skrev hun hjem og bad beskeden om nogle få ting, hun savnede særlig meget.

Fortsættes i næste nummer Käte Thomsen

Søstreerhverv i Christiansfeld

fortsættelse fra sidste nummer af Christina Petterson

Vaskeriet er en mellemkategori, for på den ene side var det et husligt hverv, og søstrene vaskede for huset. Men det var også en industri, en service der blev tilbudt folk udefra. Det er også et af de få erhverv, der nævnes ofte i levnedsløbene. 5 søstre nævner at de arbejdede i vaskeriet. En af dem, Anna Christiane Dahl (født Jensen, 1752-1833), arbejdede både i vaskeriet og i tjeneste i byen, samt var gift med slagteren. Hun må have haft nok at se til. En anden søster, Ellen Krull (1759-1834), havde tjent sit brød som syerske før hun kom til byen, men fandt at det ikke var indbringende nok efter hun flyttede til Christiansfeld, og derfor skiftede til at arbejde i vaskeriet.

Den sidste gruppe udgøres af Søstrehusets egen virksomhed, manufaktur. Her er spinderi den største gruppe (28 i kataloget), skrædderi den næststørste (9). Båndvæveri udgøres af 6 søstre, og vævere 4. I min gruppe søstre var der 20 spinderinder, og dette er den mest anonyme gruppe. Spinderi nævnes simpelthen ikke i levnedsløbene. To af søstre (Johanne Christine Schaubé (1761-1833) og Anna Margrethe Dahlström (1742-1791)) nævner at 'håndarbejde' er det eneste der adskiller dem fra hård nød. Ingen af disse søstre blev gift, og det er den eneste gruppe hvor ægteskab er så absolut underrepræsenteret.

Der er en lille kategori jeg ikke har nævnt, og det er de søstre der arbejdede blandt brødrene i Burkal og Skjern (to søstre med deres ægtemænd). Der var også et enkelt ægtepar og en ugift søster der tjente societetet i Drammen i Norge. De kom til Christiansfeld for at gå til ro.

Når man sidder og læser forskellige levnedsløb er der selvfølgelig favoritter. Her til sidst vil jeg gerne nævne fire, som jeg synes var særligt spændende.

Den første er Susanna Taube (1739-1818), der står i kataloget som væverske. Hun blev født i Oberlausitz i landsbyen Gebhardtdorf (nuværende Polen) i 1739. Hendes forældre var bøhmiske flygtninge og forbundet med Brødremenigheden. Hendes far døde tidligt, og hun forsøgte at overtale sin mor til at lukke forretningen, hvilket jeg formoder er et væveri, sælge alt

Søstrehusets gård

og blive medlem af Brødremenigheden. Moderen tøvede, fordi hun ville have at Susanna med tiden skulle overtage forretningen, men overgav sig, solgte det hele og flyttede til Niesky i 1758. Susanna kom til Neusalz i 1775 for at arbejde i væveriet, som var, ifølge hende, dårligt organiseret og i et lille familiehus, hvilket bød på en del vanskeligheder. To år senere flyttede hun ind i det nye korhus i Neusalz. Seks år efter hendes ankomst i Newsalz flyttede hun til Christiansfeld for at arbejde i væveriet der.

Elsa Maria Lauritz (1746-1829) blev født i Skræm I Nordjylland i 1746 og anført i kataloget som skrædder. Hendes far var skrædder og så snart hun var i stand til det skulle hun hjælpe ham i hans forretning som sypige. Hun tog med ham rundt til prædikergårdene i området og mens hun arbejdede blev hun bekendt med en Pastor Bram i Øslev, i hvis hus der blev holdt forsamlinger. Hun lyttede til hans prædikener, såvel som hans samtaler med hendes far. Det var i denne forbindelse at hun blev vakt. Hun flyttede til Christiansfeld i 1780 og noterer sig at Frelseren havde velsignet hendes håndværk, og gav hende 20 års arbejde hos Broder Lehmann.

Margaretha Peters (1761-1827) blev født I København og er noteret som

kysemager. Hendes forældre var medlem af det københavnske Brødresocietet og opdrog hende med en god arbejdsmoral. Da hun var 16 døde hendes forældre, og en af søstrene i societet tog ansvar for hende. Hun flyttede til Christiansfeld i 1780. Hendes levnedsløb er skrevet af hendes korsøstre og de omtaler hende som en dygtig syerske og dygtig i andre kvindehverv og derfor kunne hun altid klare sig. En Baronesse Görtz i Enkehuset tog hende til sig som en slags selskabsdame og havde også sørget for Margaretha efter sin død.

Den sidste er Maren Petersen (1753-1838), en spinderske fra Fjellerad i Nordjylland. Hendes far døde da hun var spæd. Allerede som otteårig skulle hun passe børn for sin tante, men fik, da hun var 12 noget svaghed eller måske en slags muskelsvind i sin fod og blev derfor sendt hjem igen. På dette tidspunkt var priserne steget rundt omkring i landet, og derfor smed hendes stedfar hende ud for at tigge til dagen og vejen. Efter et uheld besluttede hun sig for ikke længere at ville tigge, og prøvede i stedet at lære skrædderhvervet og kom i lære hos ”en brav Mester”. Efter

Søstrehusets gård med søstre årstal kendes ikke

denne periode skulle hun konfirmeres og hun vendte hjem igen til sin mor og stedfar. Efter at have klaget sin nød over sin situation derhjemme til præsten, rådede han hende til at opsøge en kvinde i landsbyen der tog hende til sig. Efter konfirmationen fik hun plads hos en Hr. Haugaard, der var forbundet med Brødremenigheden, og det var her hun hørte om Christiansfeld. Hun besluttede sig for at tage afsted men blev standset i Kolding, fordi hun ikke havde en sundhedsattest (kopper). Hun kom frem til Christiansfeld og ville gerne blive, men fordi hun ikke havde udtjent sin plads, måtte hun tilbage til Hr. Haugaard. Da tiden var til det fulgte han hende selv til byen med hendes ting. Der var dog intet arbejde, så hun måtte i tjeneste i et halvt år hos et Brødremenigheds ægtepar i Haderslev. Derefter kom hun 3 år i tjeneste ved Tyrstrup Gaard. I 1785 flyttede hun ind i Søstrehuset. På dette tidspunkt var der mangel på arbejde, og hun brugte et halvt år på at bekymre sig om at få nok at spise (dette havde været et problem siden tantens hus, og et tilbagevendende problem). Hun spurgte Frelseren om råd og faldt over et vers i en dansk bog, hvor der stod (oversat fra tysk) ”det er selvfølgelig nødvendigt, ret og godt at søge at tjene sit brød med flid og arbejdsomhed, men det er også en skam at søge dette kun for at komme igennem i verdenen. Du skulle snarere passe på, at det også går dig vel når denne tid er forbi.” Med denne opfordring besluttede hun sig for fra nu af kun at stole på Frelseren, og sætte sin lid til, at han ville hjælpe hende igennem ydre og indre nød. Mens hun arbejdede i Søstrehuset, kom hun flere gange i stor økonomisk nød, men lærte med tiden at betro sig til Frelseren, hvorved det lykkedes hende at komme igennem disse stunder. Efter nogle år kom hun i tjeneste hos familien Mahlers, hvor hun blev i 18 år til de begge døde, og hun flyttede tilbage i Korhuset. Herefter står der ikke noget mere om hendes arbejdsliv.

Som disse eksempler viser, kan vi sagtens finde omtale af beskæftigelse og arbejde i søstrenes levnedsløb. Dette er i og for sig ikke så mærkeligt, eftersom arbejde i 1700 tallets Brødremenigheder blev opfattet som del af ens tjeneste til Frelseren. Det er bare ikke så omfattende, og i nogle tilfælde slet intet. Ikke desto mindre giver de et lille indblik ind i de ar-

bejds opgaver søstrene tog på sig.

Denne lille præsentation blev givet ved en konference i Herrnhut i november 2021 og det der overraskede tilhørere der, var de mange søstre der tjente i huset inden for menigheden, at der faktisk var en del familier der gjorde brug af tjenestefolk, der samtidig var deres menighedsfæller. Det som overraskede mig var beskrivelserne af, hvordan disse piger fra landet fandt deres vej til Christiansfeld, og præsternes rolle i det forløb, særligt gennem konfirmationsforberedelsen. Der er i hvert fald mange spændende spørgsmål, der dukker op i mødet med 1700 tallets liv og levned. *Christina Petterson*

Søstrehusets frodige have med lysthuset og 4 søstre i kirkedragt

HARPEN I DANMARK OG NORGE

Inden menigheden i 1959 gik over til at bruge Den Danske Salmebog med Brødremenighedens tillæg, benyttedes salmebogen Harpen.

Første oplag blev udgivet og trykt i 1829 i Christiania (det senere Oslo) med undertitlen *En Psalme=bog*. Det meget lange forord er ikke signeret, men bag udgivelsen stod Niels Johannes Holm, der senere blev dansk

præst i Christiansfeld, og som var stifter af *den Nordslesvigske Missionsforening* (der sidenhen blev til BDM) i 1843.

N. J. Holm var 1820 – 1834 forstander i Brødremenigheden i Christiania. I Harpen havde han selv oversat og bearbejdet ældre salmer og endvidere skrevet nye til. 2. oplag blev trykt i Stavanger 1841, 3. og 4. ligeledes i Stavanger 1850 og 1863, men i 1863 var bogen ”*forøget med 334 Psalmer*”. Disse nytilkomne salmer blev også udgivet som et tillæg, trykt i Haderslev 1864, uden forord.

5. oplag blev udgivet i Ephraim i Wisconsin i 1894, til brug i den *Nord=Amerikanske Provinds*, sådan som det blev beskrevet i sidste nummer af bladet. Der var dog tale om en helt ny udgave, og ikke blot et nyt oplag.

I 1914 blev der i Christiansfeld trykt og udgivet et ”6. oplag”, nu med undertitlen *Brødremenighedens Salmebog*. Arbejdet med at besørge en ny salmebog var overdraget pastor F. C. Høy, der var dansk præst i Christiansfeld. I sit forord taler han om 6. udgave (og ikke blot oplag), og den blev til på en lidt speciel måde.

1863-udgaven havde været udsolgt i mange år (det var derfor, man i Amerika besluttede at trykke sin egen). Selv om der blev samlet penge ind, og *Brødremenighedens Bibel= og Traktatselskab* ydede et tilskud, var der ikke råd til at udgive ”en større Salmesamling”. Men så ”kom de danske Brødremenigheder i Nordamerika os noget til hjælp, idet de for en meget billig Pris overlod os en del af deres Salmebøger”, nemlig af det omtalte 5. oplag.

Man fjernede så simpelthen bindet, genbrugte direkte siderne 49 – 368, trykte ny indledning og de første sider med salmer, trykte yderligere siderne 369 – 488 med 185 andre salmer samt register og litanier, og bandt det hele sammen.

Det forklarer, hvorfor man i 1914-udgaven efter de første – unummererede – 16 sider, kommer direkte til side 49!

Vi har nu i arkivet en samling af Harpen på omkring 150 i alt (og derudover var der en hel del af 1914-udgaven, der var så påvirket af den megen sang, at de ikke var værd at gemme). *Steen Møllgaard Andersen*

BDM - nyt

I februar besøgte generalsekretær Arngeir Langås Brødrekirkens diakonale arbejde i Palæstina, nemlig Star Mountain.

Fra 1880 til 1980 var det et spedalskhedsarbejde i Jerusalem, hvor også danske missionærer gav år af deres liv. Da spedalskhed ophørte, skiftede man fokus til børn med kognitive handicaps. En del familier er flove over og skjuler deres børn, hvis de har Downs syndrom

En af Stjernebjergets bygninger

eller lignende. Men på Star Mountain møder de en helt anden holdning, som nok er inspireret af den Mester vi følger: Her er alle velkommen, som de er, og deres lovgivne ret til uddannelse tages seriøst.

Jeg skulle tilse et Danida-finansieret projekt, der drejer sig om at få flere børn med kognitive handicaps mere inkluderet i Palæstinas offentlige skoler. Vi mødtes med forældre, lærere, med elever, skoleledere og endda nogle fra undervisningsministeriet. For ligesom samfundet i Danmark har glæde af, at det offentlige lægger øre til foreningsliv, kirker osv

(civilsamfundet), på samme måde bidrager kontakten mellem civilsamfundsaktøren Star Mountain og det offentlige i form af skoler og ministerium til et bedre samfund. Brødrekirken i både Danmark og Palæstina ønsker at følge Jesus, som ikke kom “for

Glæde i undervisningen på Star Mountain

for at tjene.”

Jeg var i hyggeligt selskab med BDMs kontaktperson i CKU (Center for Kristent Udviklingsarbejde) og hans søn Noa, som var i erhvervspraktik i 9. klasse.

Arngeir Langås

MISSIONSFEST MED GÆSTER FRA VEST-TANZANIA

Søndag den 22. maj 2022 inviterer BDM til missionsfest med festgudstjeneste i Brødremenighedens kirke. Formand for Dansk Missionsråd Poul Erik Knudsen prædiker. Til missionsfesten vil BDM markere, at BDM i år kan fejre 100-års jubilæum i partnerskabet med Brødrekirken i Vest-Tanzania. – Det gør de blandt andet med indbudte gæster fra Brødrekirkens ledelse i Tanzania og en særlig jubilæumsmenu fra Brødremenighedens hotel, som vi kan se frem til, fortæller generalsekretær Arngeir Langås.

– Til efteråret er det 100 år siden, at BDM udsendte sine første otte missionærer til Tabora-regionen i Tanzania. Og den dag i dag har BDM fortsat udsendte medarbejdere i Vest-Tanzania, som bistår BDM's partnere i Brødrekirken. Denne milepæl i samarbejdet vil blive markeret og fejret til missionsfesten, siger Arngeir Langås og uddyber: – Og så skal vi naturligvis høre nyt fra BDMs arbejde, som vi glæder os over, er i god udvikling og vækst i disse år. Efter gudstjenesten fortsætter dagen i Multisalen i Søstrehuset fra kl. 12-17. Det er gratis at deltage i missionsfesten.

Nyt fra Ældsterådet (1. kvartal 2022) *Ved Lars Brock Andersen*

Siden sidste menighedsblad har Ældsterådet afholdt to ordinære møder.

Generelt:

Henning Jacobsen er udpeget som Brødremenighedens repræsentant i forhold til forvaltningsplanen for Christiansfeld.

Brødremenigheden er blevet tilbudt en plads i bibelselskabets stiftsudvalg i Haderslev Stift. Anna Blenner Svennesen har indvilget i at udfylde denne post.

Der har i perioden været afholdt to menighedsmøder

25/1: Ordinært menighedsmøde med orientering om menighedens drift og økonomi, synoden 2022, samt det kommende arbejde med restaurering af Enkehusets vestfløj til museumsbrug og byens 250-års jubilæum i 2023.

21/2: Menighedsmøde med beretning af Mads og Janice Jacobsen om deres arbejde i Tanzania.

Museumsprojektet:

Overførslen af museumsgenstande fra de gamle udstillinger i Enkehuset til museets magasiner, er foregået løbende gennem flere år, men for at kunne igangsætte det omfattende restaureringsarbejde blev det nødvendigt at tømme huset helt.

I dagene omkring nytår blev Enkehusets vestfløj derfor tømt for store mængder elektronik og brændbart affald.

Ved fælles indsats af en række stærke og aktive menighedsmedlemmer, blev størstedelen af de tilbageværende sager i huset flyttet den 22. januar, så der nu kun mangler en mindre mængde genstande hvor flytning kræver professionel hjælp.

Efter tømning af bygningen er tapeterne på de to hovedetager blevet renset af, så der kan skabes et overblik over væggenes tilstand og evt. skader på murværket. Samtidig er de oprindelige farvelag på vægge og træværk blevet undersøgt og dokumenteret.

Bygningsundersøgelserne skal danne grundlag for en nærmere beskrivelse og endelig budgettering af det nødvendige arbejde på bygningen.

Det egentlige restaureringsarbejde kan først gå i gang, når det er endeligt godkendt af både kommune og fredningsmyndigheder.

Drift:

Stormvejret i begyndelsen af februar gav skader på flere tage, og der måtte rekvireres en ekstra høj lift for hurtigt at kunne få nye tagsten på plads.

Som de fleste nok har lagt mærke til, er byens mange lindetræer blevet beskåret i løbet af februar og marts måned. Beskæringen er et stort og tilbagevendende arbejde. Brødremenigheden står for beskæringen af træerne på Kirkepladsen (Grev Zinzendorfs plads), på Gudsageren, i alleen op til Gudsageren og på træerne på Prætoriestorvet.

Kvindernes Internationale Bededag

Den 4. marts 2022 kl.14.30 afholdt vi Kvindernes Internationale Bededag i Søstrehusets lokaler, i Christiansfeld. Og det blev en velsignet dag i det sønderjyske. Overskrift for dagen var: ”Jeg ved, hvilke planer, jeg har lagt for jer, siger Herren”.

Vi var samlet ca. 60 kvinder og begyndte på dansk vis med et stort kaffebord! Derefter fortalte Ellen Bøytler om, at Indsamlingsprojektet i 2022

går til området i Nsele/Kinshasa og Mulungwishi i den Demokratiske Republik Congo, hvor børn og unge mennesker bliver bortvist fra skolen grundet mangel på betaling af skolepenge, der svarer til 35 kr. per semester. Det er dem, noget af vores indsam-

ling støtter. De er fra fattige familier, der ikke har mad nok, så derfor kommer skolepenge i anden række. Der er familier, der kun får et enkelt

måltid om dagen, og nogle gange spiser de kun hver anden dag. Det er fattigdom, som vi næsten ikke rigtig kan fatte betydningen af ovenpå kaffeboardets glæder.

I Mulungwishi i den sydlige del af det kæmpestore land, har kirken en Sundhedsklinik, den omfatter også en fødeklinik og et program for fejl- og underernærede småbørn. Der er ingen faste tilskud fra staten til at drive klinikken. Derfor er man afhængig af hjælp udefra, når inventar og udstyr trænger til udskiftning. Lige nu har de brug for nye madrasser og tæpper. Så langt som de indsamlede midler rækker, vil vi også gerne hjælpe de mest trængende børn, så de kan få den nødvendige pleje, som deres familie ikke har råd til at betale for. Godt, der var et MobilePay nummer lige på bordet foran os, som kunne benyttes. Så tænkte jeg på overskriften for dagen, Gud havde planer for at hjælpe gennem os kvinder.

I år var det kvinder fra England, Wales og Nordirland, der havde tilrettelagt programmet for Kvindernes Internationale bededag.

Sissel Madsen viste derfor PowerPoint og fortalte om kvindernes situation i England, Wales og Nordirland. Selv om der er forskel i sprog og kultur, er der også meget, der binder sammen. Der er mange etniske forskelle, da der er mange immigranter. På grund af den store indvandring fra andre lande, er der også en rig forskellighed i det kulturelle liv. Også maden er der en rig variation af fra de mange lande.

Der findes næsten alle slags religioner med hver deres bedehuse.

Der er mange store gamle kirker, men også nye kirker, der bedre egner sig til nutidens mødeformer og det sociale arbejde.

Gadepræster er en tværkirkelig reaktion på problemer på gaderne i de store byer. De giver praktisk hjælp til dem, der lever på gaden og giver råd om økonomi til de hjemløse, så de kan komme på fode igen. Der er rigtig mange frivillige fra kirkerne, der hjælper til.

Universiteterne tillod ikke kvinder at dimittere indtil 1920, men kvinder udgør nu mere end halvdelen af alle dimittender.

Kvindelig deltagelse i populær sport får mere respekt og bliver dækket mere på TV og i resten af medierne. Kvindefodbold har oplevet en enorm stigning i popularitet, og der var stor opmærksomhed, da englændernes

kvindecricquet-hold vandt VM.

Det var i 1928 ved en International Missionskonference i Jerusalem, at Grace Forgan fra Skotland for første gang hørte om Verdens Bededag og hun bragte nyheden til Storbritannien. Den første kvinde bededags gudstjeneste blev afholdt i 1930 i Skotland; efterfulgt af England i 1932, Wales i 1933 og Nordirland i 1943.

I England, Wales og Nordirland er der nu mere end 4.000 steder hvert år, hvor der bliver holdt Kvindernes Internationale Bededag. I 2019 blev der trykt 275.000 eksemplarer af folderne til Bededagen.

Kl.16.00 havde vi Gudstjeneste i Korsalen.

Vi fik alle udleveret et program med en pose blomsterfrø.

Der var oplæsning af lokale kvinder og tændt 7 lys. Provst Grete Wigh Poulsen holdt en prædiken, hvori hun omtalte situationen i Ukraine, og der blev bedt for den: ”Vi er i de her dage vidne til, at mennesker også i vores tid er parate til at fratage andre freden med vold og magt. Endnu en gang er en krig indledt. Endnu engang kører kampvogne ind i et land, missiler sendes afsted, menneskers liv ødelægges med trusler, terror, død.

Endnu engang må tusindvis forlade deres hjem og hverdag. Alt det gode, som vi tror og håber for os selv og andre i denne verden, fornemmes truet og skrøbeligt. Men vi må holde os selv,

Glimt fra gudstjenesten i Korsalen

hinanden, ukrainerne og alle, der kæmper for frihed og fred, fast på, at troen, håbet og kærligheden bliver. Bøn: Gud, tag nationernes ledere i din mægtige hånd, vend deres hjerter til dig, og giv dem kraft i striden mod

alt, som vil forføre til det, som er ondt. Hjælp og styrk det ukrainske folk Hun fortsatte ud fra teksten fra Jer. 29.11: ”Vi kan lære af dagens ord fra profeten Jeremias, at vi ikke skal være bange. Og det kan vi virkelig have brug for i disse dage, hvor vi ser krigen i al sin gru tage til i Ukraine, hvor vi umuligt kan lade være med at spørge ”hvorfor”, hvorfor skal menneskers liv og hverdage ødelægges? Hvorfor vil nogen med vold og magt ødelægge den tilværelse, det helt almindelige hverdagsmenneskeliv, der kunne være så godt?

På den her dag, hvor kvinder samles i bøn over hele verden, samles vi også i troen på, at hos Gud er der en vej, en fremtid, selv om vi ikke af os selv kan få øje på den. Men den findes.

Den er der for os kvinder, for enhver, der strider og slider, er træt, opgivende, ikke magter mere. Den er der også for ukrainerne. Husk! Du er ikke alene i det, der er svært. Guds vilje er om lykke, den er om fremtid og håb for alle.

Gud sendte sin søn til jorden til os, og fra den dag han blev født, lød det til os: ”Frygt ikke! Synes du eller jeg, at livet lige nu ligner de udtørrede frø i posen du har fået, så mist ikke håbet. Gud vil, at mennesker skal gro og sætte blomst. Det må du tro på, sætte dit håb til og vide, at du er elsket af Gud. Så tag de små morgenfruefrø med hjem og så dem, se dem når de vokser op og blomstrer, som en påmindelse om Guds kærlighed og det håb, der følger af den. Der findes trods alt noget godt i verden!”

Referent Ingrid Markussen, Christiansfeld

Oberammergeau – Prag – Herrnhut 2022

Grundet Covid'19 bliver Passionsspillet i Oberammergeau først spillet i 2022. Næste gang er i 2030.

Nu skal man ikke se passionsspillet, men det er mit klare indtryk efter rejselederopgaver i forbindelse med passionsspillet, at det for langt de fleste, hvis ikke alle, er en stærk og uforglemmelig oplevelse.

Efter en dag med passionsspil i Oberammergeau fortsætter turen til Prag, hvor vi sætter fokus på Jan Hus og hans betydning både for Brødremenigheden og reformationen.

Turen slutter med to dage i Herrnhut. Vi deltager i gudstjenesten i Brødre-
remenigheden, drikker kirkekaffe, besøger kirken i Bertelsdorf, hvor den
fornye Brødreremenighed blev stiftet d. 13. august 1727. Vi besøger grev
Zinzendorfs slot, inden vi skal have grillaften sammen med Brødreremenig-
hedens medlemmer. Pendler-missionær Knud Elmo Knudsen vil fortælle
fra sundhedsprojektet, byggeri af sundhedsklinik og børnehjemmet i Uvi-
ra i DR Congo.

Der venter flere gode oplevelser i Herrnhut, hvor man fejrer Herrnhuts
300 år. Vi skal på byvandring, på Gudsageren, i kirken, se salen, hvor lø-
sensordene bliver udtrukket, og vi ender ved stjernefabrikken, hvor vi er
lovet adgang til produktionsafdelingen. Så er der lidt tid på egen hånd,
inden vi skal hygge os på vores sidste aften sammen. Der arbejdes på en
overraskelse eller to.

Vent ikke med henvendelse til Felix Rejser på tlf. 75 92 20 22 om reser-
vation / bestilling.

Knud Elmo Knudsen og undertegnede glæder os meget til at lede en
spændende rejse fra d. 19. – 26. juli 2022. Velkommen på rejsen!

Erik Baun

Stjernefabrikkens forretning i Herrnhut, hvor man i udstillingen blandt andet kan se de små stjerner blive samlet.

Kirkelige meddelelser:

Begravelse

Den 9. marts 2022 døde Broder Harry Kramer.

Bisættelsen foregik i stilhed.

Indsamlede midler gennem kollekter:

Ved redaktionens slutning var der siden sidste blads udgivelse indkommet til:

Menighedens arbejde i Christiansfeld	1.606,00 kr.
Brødremenighedens Danske Mission (BDM)	6.772,25 kr.
Bibelselskabet	874,50 kr.

Vi takker på modtagernes vegne.

Missionsfest søndag den 22. maj 2022

Se mere på side 11

Sykreds 2. kvartal 2022

- 05. april Vi fortsætter med de gamle missionsblade, denne gang fra 50'erne og 60'erne.
- 21. april Aflyst
- 05. maj Skovtur i Søstrehusets have. Vi mødes i haven bag Duetten.
- 22. maj Missionsfest, hvor alle er velkomne.

Markering af slaget ved Kolding 23. april kl. 11.00

Markeringen indledes med koncert af Slesvigske Musikkorps i Brødremenighedens Kirke klokken 11.00.

Derefter marcheres til Gudsageren, hvor kransenedlæggelsen finder sted.

Morgensang og bøn hver fredag klokken 9.00 i Korsalen.

Benyt elevatorindgangen

Koncerter i 2. kvartal 2021

05. april	kl. 19.30	Koncert Klassisk Christiansfeld Duo Zaher	<i>Korsal</i>
23. april	kl. 11.00	Koncert af Slesvigske Musikkorps til markering af ”Slaget ved Kolding 23. april 1849”	<i>gratis</i>
27. april	kl. 19.30	Klassisk Christiansfeld Folkekons	<i>Korsal</i>

Christiansfeld Musikfestival

11. maj	kl. 19.00	Musica Viva v/ Alexandru Radu	<i>Kirken</i>
12. maj	kl. 18.00	MGK Syd - Kammermusik	<i>Korsal</i>
12. maj	kl. 19.30	Svestar	<i>Kirken</i>
13. maj	kl. 15.00	Aarhus Solistensemble og Aarhus balletkompagni	<i>Kirken</i>
13. maj		Christina Ekstrøm symposium og koncert	<i>se program</i>
14. maj		Christina Ekstrøm Festpsalm and Love Feast	<i>se program</i>
14. maj	kl. 19.00	Rima Chacaturian og Kasper Pihl	<i>Kirken</i>
15. maj	kl. 10.30	Musikgudstjeneste	<i>Kirken</i>
15. maj	kl. 15.00	Scandinavian Brass Quintet	<i>Kirken</i>
15. maj	kl. 19.00	Esbjerg Ensemble	<i>Kirken</i>
22. maj	kl. 16.00	Helsingør Domkantori	<i>Kirken</i>
27. maj	kl. 19.30	Klassisk Christiansfeld Aspirata Vocalis	<i>Kirken</i>

Matiné

30. april	kl. 11.00	Matiné med Juliane Ilgner	<i>Kirken</i>
28. maj	kl. 11.00	Matiné med Juliane Ilgner	<i>Kirken</i>
25. juni	kl. 11.00	Matiné med Juliane Ilgner	<i>Korsal</i>

Kransenedlæggelse i Christinero klokken 11.00

Den 17. juni er det 210 år siden Christina Frederica von Holstein døde. Traditionen tro er der kransenedlæggelse ved hendes grav denne dag.

Måned:	Dato:	Day:	Tid:	Sted:	Tjeneste:	Tekst:	Prest:
April	03.	Marie bebudelses dag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Luk. 1,46-55	K.Knudsen
	09.	Lørdag	19.00	Store sal	Betaniatime		J. Bøytler
	10.	Palmesøndag	10.30	Store sal	Gudstjeneste/Konfirmation	Mark. 14,3-9	J. Bøytler
	10.	Palmesøndag	17.00	Store sal	Palmesøndag/Hosianna		J. Bøytler
	11.	Mandag	19.00	Lille sal	Læseforsamling		J. Bøytler
	12.	Tirsdag	19.00	Lille sal	Læseforsamling		J. Bøytler
	13.	Onsdag	19.00	Lille sal	Nadverforberedelse		J. Bøytler
	14.	Skærtorsdag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Joh. 13,1-15	J. Bøytler
	14.	Skærtorsdag	19.00	Store sal	Skærtorsdag/Nadver		J Bøytler
	15.	Langfredag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Luk. 23,26-49	J. Bøytler
Maj	15.	Langfredag	14.30	Store sal	Kristi dødstime		J. Bøytler
	17.	Påskedag	05.50	Store sal	Påskemorgenliturgi		J. Bøytler
	17.	Påskedag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Matt. 28,1-8	J. Bøytler
	24.	1. søndag efter påske	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Joh. 21,15-19	J. Bøytler
	01.	2.. søndag efter påske	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Joh. 10,22-40	J. Bøytler
	08.	3. søndag efter påske	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Joh. 14,1-11	J. Bøytler
	15.	4. søndag efter påske	10.30	Store sal	Musikgudstjeneste	Joh. 8,28-36	J. Bøytler
Juni	22.	5. søndag efter påske	10.00	Store sal	Missionsfest /Nadver	Joh. 17,1-11	J. Bøytler
	26.	Kristi Himmelfartsdag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Luk. 24,46-53	K. Grøn
	29.	6. søndag efter påske	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Joh. 17,20-26	J. Markus-
	05.	Pinse dag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Joh. 14,15-21	J. Bøytler
Juni	12.	Trinitatis søndag	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Matt. 28,16-20	J. Bøytler
	19.	1.søndag efter Trinitatis	10.30	Store sal	Gudstjeneste/Nadver	Luk. 12,13-21	J. Bøytler
	26.	2. søndag efter Trinitatis	10.30	Store sal	Gudstjeneste	Luk. 14,25-35	K. Grøn